

Ђорђе Ђапин, дипл. археолог
Пут Х херцеговачке бригаде 16.
85340 Херцег-Нови
Тел. 069/514-661
Ел. пошта: djcapin@rastko.net

СКУПШТИНА ОПШТИНЕ

ХЕРЦЕГ-НОВИ

У ЛАЖИ СУ КРАТКЕ НОГЕ

(Поводом лажног извјештаја Анкетног одбора СО Херцег-Нови о “Дому старог капетана у Баошићу”. Материјал је припремљен за XXIII сједницу СО Херцег-Нови 19. 10. 2006., али није прочитан, јер је лажни извјештај Анкетног одбора скинут са дневног реда.)

Увод

Због бројних неистина и полуистина наведених у неким материјалима Анкетног одбора, дужан сам да на овај начин реагујем као пуноправни члан Анкетног одбора испред Српске народне странке и као директор Јавне установе Музеј и Галерија Херцег-Нови, којој по Одлуци СО Херцег-Нови из 2001. године припало старање над збирком Мирослава Штумбергера у Баошићу.

У уводном дијелу извјештаја Анкетног одбора наводе се неке крупне неистине о мом чланству и раду у Анкетном одбору, а прећуткују се битне чињенице и документи, са крајњом намјером скривања и релативизовања етничког и вјерског прогона и малтретирања моје породице и покушаја пљачке моје приватне имовине преко монтираних судско-политичких процеса, а са друге стране, скретањем пажње на небитне детаље, Анкетни одбор директно ради на прикривању одговорних за девастацију задужбина и пљачку културног блага, гдје је задужбина Мирослава Штумбергера најдрастичнији примјер. Анкетном одбору, чији сам члан тек од априла 2006. сам 19. 04. 2006. доставио званичан допис, протоколисан у Скупштинској служби под бројем 02-14/256, у којем обавјештавам Анкетни одбор да због политичких притисака и пријетњи од стране Социјалдемократске партије Црне Горе у току референдумске кампање не могу да учествујем у раду Анкетног одбора. Писмо је сакривано најмање двије сједнице, није записнички констатовано и није достављено уз материјале, чиме је Анкетни одбор покушао да прикрије појаве етнички и вјерски мотивисаног насиља и дискриминације и да амнестира починиоце и организаторе тих противзаконитих и противуставних активности. Сакривање дописа, уз истовремене констатације да наводно нисам предао некакав извјештај је груба манипулација, јер ми је од самог почетка онемогућено да учествујем у раду Анкетног одбора. Уз навод да сам присуствовао само задњој сједници Анкетног одбора, прећутано је да сам исту сједницу напустио, јер је председник дозволио да ми се на њој члан Анкетног одбора из СДП-а обраћа увредљивим ријечима, са примитивним насилничким испадима “Ти ћеш одговарат!”, “Изађи напоље!” “Опет ћемо те тужит!” и слично. На моје инсистирање да упристоји ток сједнице и да ми дозволи да говорим, председник није реаговао. Моју констатацију да сам једнак пред законом са сваким другим грађанином Црне Горе и да ме ни по којој основи други грађанин

не може вријеђати и омаловажавати – председник такође није реаговао. Са сједнице су претходно избачени новинари, па сумњам да је читав “инцидент” унапријед договорен и намјештен, да би се фалсификовани извјештај о Штумбергеру усвојио без мог присуства, што је и учињено. С обзиром на крупне неистине и манипулације у раду Анкетног одбора, могу само изразити задовољство што у раду таквог тијела нисам учествовао. Члановима анкетног одбора који су гласали за овај фалсификат СДП-а остављам да се сами носе са том чињеницом и да својим бирачима и странкама објасне политички дил са СДП-ом, да грађане Херцег-Новог не би доводили у заблуду.

Сам Анкетни одбор својим радом није оправдао ни вријеме ни средства који су у њега уложени, бавио се углавном познатим стварима, као што је задужбина Комненовића, а заобилазио је и заташкавао стварне проблеме, као што је примјер девестиране и отуђене задужбине Тома Поповића Колу српских сестара и сл. Анкетном одбору би много боље стајао назив “Анкетни одбор за прикривање стања задужбина” или “Анкетни одбор за обману грађана Херцег-Новог.

У сваком случају, стицајем околности, ни ја лично ни Српска народна странка не носимо никакву одговорност за рад Анкетног одбора и нећемо подржати још једну превару и обману грађана.

Ауторство и конфликт интереса

На сједници Анкетног одбора 11. августа 2006. као аутор Извјештаја о стању задужбине Мирослава Штумбергера појавио се Гојко Пејовић. Наведен је у својству члана Анкетног одбора и то је једино име аутора које стоји у писаном материјалу који је достављен члановима Анкетног одбора. На заједничком веб сајту Анкетног одбора и СДП-а, на коме је овај извјештај објављен, аутор је такође само Пејовић. У истом извјештају, достављеном Скупштини општине као аутори су наведени чланови радне групе: др Нада Сетенчић, председник, др Војин Гојковић, члан и Гојко Пејовић, члан. С обзиром да се ради о злонамјерној монтажи, а не о реалном извјештају, сматрам да СО Херцег-Нови треба да утврди да ли поред стварног аутора овог фалсификата, и остале двије дописане особе носе одговорност за његово настајање, јер су одговарајуће политичке импликације неминовне и грађани Херцег-Новог имају право да знају истину.

Посљедња особа која може да се бави било којим аспектом рада Музеја и Галерије је Гојко Пејовић. Прво, због потпуне нестручности и непознавања музејске дјелатности. Друго, због евидентног вишеструког конфликта интереса. Гојко Пејовић и његова екстремистичка странчица су против директора ЈУ Музеј и Галерија (једног од два органа Установе) поднијели четири тужбе и у току су четири монтирана судско-политичка процеса. Вођени националном и вјерском мржњом, чланови СДП-а и особе интересно повезане са СДП-ом имају намјеру да опљачкају моју приватну имовину и да присиле моју породицу да се исели из Црне Горе. Релевантни политички фактори су тај сценарио окарактерисали као злочиначки, што он у суштини и јесте. Сама та чињеница је довољна да га потпуно дисквалификује и елиминише из овог процеса. Са друге стране, Пејовић живи на педестал метара од “Дома старог капетана” и у вријеме највећих плјачки био је начелник у Општини Херцег-Нови, па је подметање овог извјештаја Скупштини општине срачунато на прикривање личне и политичке одговорности и скретање пажње са починилаца провалних крађа на периферне и неважне ствари. Треће, монтирани и фалсификовани извјештај, који би усвојила Скупштина, послужио би као “доказ” у петом монтираном судском процесу, опет са циљем обичне плјачке приватне имовине. Постављам питање – ко је особа у Анкетном одбору која је директно одговорна за подметање Пејовића као обрађивача ове задужбине, јер сличан случај није забиљежен чак ни у теорији, а камоли у политичкој пракси – да се власт

добијена на изборима безусловно преда опозицији, а истовремено задржи политичка одговорност. Ко је особа у структурама локалне управе која има веће повјерење у Пејовића и његових 300 гласова, него у мене и мојих 4000 гласова?

У медијима који су под директном контролом СДП-а Пејовић је добијао огроман простор да јавно износи неистине, пријети и измишља, при том се лажно представљајући непостојећом функцијом “координатора” Анкетног одбора. Предсједник Анкетног одбора ни у једном случају није реаговао на лажно представљање, нити на очигледне неистине и конструкције које је Пејовић износио у име Анкетног одбора, као што није реаговао ни на објављивање фалсификованог извјештаја на страначком сајту СДП-а.

Лажни извјештај о “Дому старог капетана”

Основну функцију лажног извјештаја аутор није ни покушао да сакрије. Одмах последије констатације да је СО Херцег-Нови донијела одлуку о повјеравању задужбине Музеју и Галерији 2001. ставља Извјештај Анкетног одбора из 2005., сугеришући да се између 2001. и 2005. није ништа десило. О намјерно испуштеним документима и чињеницама биће више ријечи касније, а овом приликом ћемо се задржати на документу који заузима 2/3 стране и насловљен је као извјештај Комисије за попис експоната и утврђивање стања објекта. Документ је важан, јер открива читав сценарио и одмах намеће питање – шта је то пописна комисија пописала? Није пописала ништа и то је била њена функција. 2004. године Одбор за друштвене дјелатности СО Херцег-Нови је на инсистирање Гојка Пејовића и уз подршку садашњег предсједника Анкетног одбора скинуо са дневног реда Скупштине Извјештај о “Дому старог капетана” који је припремила ЈУ Музеј и Галерија, без ваљаног образложења, при чему су се скоро сви чланови одбора клели да је скидање само формалне природе и да ни на који начин није усмјерено против интереса Музеја и Галерије. То је трећа информација ЈУ Музеј и Галерија од 2002. године која је без образложења скинута са дневног реда, да грађани случајно не би чули праву истину о Штумбергеру. Чињенице у извјештају и овога пута нису одговарале неким политичким и приватним интересима, па је основна намјера била да се рјешење проблема одложи и зграда остави још неко вријеме да пропада, а да се у међувремену у недостатку чињеница исконструише нечија одговорност за стање зграде и збирке и још дубље заметну трагови пљачкаша. Од тада су прошле двије године и усвојена су два буџета. У извјештају Музеја и Галерије, подсјећања ради, пише да је ЈУ Музеј и Галерија исцрпила све могућности рјешавања овог проблема сопственом иницијативом и инсистира на предаји документације и изналагању средстава за санацију зграде. Касније је више пута у медијима протурено да је извјештај наводно скинут јер се наводно није знало право стање збирке. Стање збирке је утврђено у два наврата – 2002. и 2006. на основу непотпуне документације, јер законски прописана музејска документација или не постоји или је сакривена од органа ЈУ Музеј и Галерија. У лажном извјештају се на непримјерен начин омаловажава ЈУ Музеј и Галерија и стручни радници који су радили ревизије, констатацијама да се “претпоставља” да је установа то радила јер је извјештај “овјерен печатом Установе”, при чему се свјесно обмањују одборници и грађани изношењем неистина да Анкетни одбор “није дошао до информација да је попис вршен након 2002. године” и сл. Не постоји ни један документ о задужбини Мирослава Штумбергера који посједује ЈУ Музеј и Галерија, а да није достављен Анкетном одбору. Не вјерујем да је ико из Скупштинске службе сакривао материјале од Анкетног одбора, али уколико јесте, тражим да се та особа идентификује и позове на дисциплинску и кривичну одговорност. Ја лично сматрам да је Анкетни одбор намјерно сакривао битне чињенице и документа, ради заштите одговорних за стање задужбине и скретања пажње са пљачкаша који су највјероватније плански и организовано испразнили ову збирку у вријеме кад је писац извјештаја био начелник. Пљачкама таквих размјера се не баве ситни лопови, а да је Црна Гора правна држава, аутором (или ауторима) “извјештаја” и Анкетним одбором бавио би се специјални тужилац за организовани

криминал. Слично прикривање нестанка музеалија из Завичајног музеја по истом сценарију извео је Управни одбор Музеја и Галерије 1997., тврдећи за покрадене предмете да су у Музеју. Није искључено да је у оба случаја у питању иста организација.

Због евидентног конфликта интереса, нестручности, прећуткивања битних чињеница, изношења ноторних неистина, покушаја прикривања токова организованог криминала и трговине умјетничким предметима, овај извјештај у цјелини треба одбацити. Став ОО СНС, ИО СНС и Предсједништва СНС је да клуб одборника СНС гласа против фалсификованог извјештаја, јер СНС неће обмањивати грађане Херцег-Новог и неће давати подршку криминалу. За часне људе у дилеми – СДП или истина – избор није тежак.

Истина о “Дому старог капетана”

Права истина о задужбини Мирослава Штумбергера и улози ЈУ Музеј и Галерија Херцег-Нови, коју Анкетни одбор покушава да сакрије од грађана је следећа:

Збирка Мирослава Штумбергера је збирка антиквитета. Документација није вођена у складу са Законом о музејској дјелатности и никада није добила статус музејске збирке или одјелења. Због тога се овом збирком није бавила Матична музејска и документациона служба Народног музеја Црне Горе и зато сви они који покушавају да обману јавност са причама о некој срећености или валидној музејској документацији у равни струке и Закона немају шта да траже нити ишта да кажу. Прављење обичних пописа без стручних стандарда, описа и одговарајућег илустративног материјала је боље него ништа, али није стручни музеолошки рад и није велика помоћ истрази. Да је збирка вођена у складу са законском регулативом и по прописаном законском моделу, не би се данас локални политичари погађали шта је нестало и је ли то неко пријавио полицији, нити би један од чланова Задужбинског одбора при свакој промјени локалне власти продавао Општини исте фотографије, које су, узгред речено, општинска имовина.

2000. године Општина Херцег-Нови је потрошила 1500 њемачких марака за пописну комисију која је утврдила да је у задужбини покрадено све што има тржишну вриједност: макете бродова, оружје, одликовања и најврједније књиге. Попис је водио члан Задужбинског одбора који је држао кључ за вријеме док је задужбина пљачкана, па је то разлог што нико из Задужбинског одбора није позван на одговорност.

У складу са законском обавезом да води бригу о свим збиркама на територији Општине Херцег-Нови, ЈУ Музеј и Галерија се у септембру 2000. године обратила МЗ Баошић са иницијативом да се збирка (а не зграда) стави под стручни надзор ЈУ Музеј и Галерија и за то одмах добила сагласност МЗ Баошић. Органи локалне управе више од 6 мјесеци нису се изјаснили ни усмено ни писмено о овој иницијативи нити је ико показао било какав интерес чак и за најобичнији неформални разговор на ову тему. У међувремену, скупштинска одлука се припремала тајно без знања органа ЈУ Музеј и Галерија и за њу сам сазнао из политичких и страначких кругова почетком фебруара 2001. Тада сам се као члан ОО СНС писмено обратио предсједнику и потпредсједнику Општине и Општинском одбору СНС (акт ОО СНС Херцег-Нови бр. 23. од 8. фебруара 2001.):

“...Захтијевам да се одложи стављање Штумбергеровог музеја под старање Јавне установе, јер органи управе ЈУ немају никакав увид у стање зграде и збирке и не постоји никакав елаборат из кога се може закључити колико је то изводљиво, који је износ потребних средстава и колико нових радних мјеста повлачи такав потез. Секретаријат за друштвене дјелатности 6 мјесеци одбија сарадњу по том питању...”

Тада није испоштована ни струка ни политика. Одлука о повјеравању зграде и збирке Музеју и Галерији је написана без учешћа струке, без икакве консултације са Установом и усвојена је као готов документ и на Управном одбору и на Скупштини општине. ЈУ Музеј и Галерија није предата комплетна документација, фотографије несталих предмета су се криле у Општини, никада није извршена никаква примопредаја, а кључ је у Галерији оставио један од чланова Задужбинског одбора и нестао у непознатом правцу. Дакле, ЈУ Музеј и Галерија никада није преузела ни зграду ни збирку, али је учинила све што је могла и што Закон и професионални морал налажу да спаси што се још спасити може. Своју обавезу да обезбиједи буџетска средства за ревитализацију објекта и заштиту збирке Општина Херцег-Нови никада није испоштовала. Одборници СО Херцег-Нови су изгласали пет буџета, а да ни у један нису ушла никаква средства за “Дом старог капетана”. Иницијатива за пренос дијела предмета у Завичајни музеј ради њихове заштите директно је спријечена од стране начелника Секретаријата за друштвене дјелатности и општу управу 2002. године. Министарство културе и Регионални завод за заштиту споменика културе су такође саопштили да не могу одвојити никаква средства за ту намјену. Када је постало очигледно да у органима локалне управе постоји отпор према свакој иницијативи за ревитализацију задужбине, ЈУ Музеј и Галерија је прихватила 2001. године предлог предузећа “Никчевић” из Рисна за давање зграде у закуп од 5 година за отварање сликарске колоније уз потпуну грађевинску санацију зграде. Иницијативу су минирали Задужбински одбор, који ни за једну сједницу није могао да састави кворум, и Секретаријат за друштвене дјелатности. На инсистирање начелника Секретаријата за друштвене дјелатности СО Херцег-Нови је 2002. одбила ту понуду. Да је понуда прихваћена, данас не би расправљали о фалсификованим извјештајима, него би имали санирану зграду у функцији. Ко ће данас да сноси одговорност за такву штетну одлуку, чији је резултат још четири изгубљене године и даље пропадање објекта? Ове важне скупштинске одлуке, разумљиво, нема у лажном извјештају СДП-а. Фотографије, које су једини сигуран траг о несталим предметима, сакриване су у Општини од 2000. до 2003., да би 2003. биле украдене и предате истој особи која их је Општини продала 2000. Враћене су 2005. са необичним образложењем да су биле “на чувању” у Државном архиву Црне Горе, без икаквог званичног документа Државног архива. ЈУ Музеј и Галерија позајмљене су ради скенирања и објављивања тек почетком 2006. Општина Херцег-Нови никада није ни покушала да утврди одговорност особе која је из службених просторија Општине украла општинску имовину. Пошто су о предметима који нису прошли музеолошку обраду те фотографије једини траг и начин идентификације, њихово сакривање је било директно у функцији заштите оних код којих се покрадени предмети данас налазе.

Установа је радила два пописа предмета у “Дому старог капетана” - 2002. и 2006. Са првим пописом аутор лажног извјештаја се руга и омаловажава Установу и стручне раднике, док други из 2006. намјерно прећуткује. На основу непотпуне и нестручне расположиве документације, комисија је 2002. нашла неколико предмета више у односу на 2000., а 2006. када је рађено упоређење са фотографијама, констатовано је да су нестале четири амфоре.

Када је 2004. сакривен од одборника и јавности трећи извјештај о “Дому старог капетана” и када сам из кругова блиских Анкетном одбору добио сигнал да се на Анкетном одбору пакује нека велика превара, једино што је Установи преостало је било да изађе у јавност. Установа је 2005. поставила једну веб страну на адреси <http://stumberger.tripod.com> са свим документима о задужбини до којих је могла доћи и са фотографијама тадашњег стања, тако да је информацију о стању задужбине цијели свијет могао да види неколико мјесеци прије него је чувена “пописна комисија” отишла да се прошета до Баошића. На другој страни <http://baosic.tripod.com> објављене су фотографије несталих предмета са јавним позивом на српском и енглеском језику свима који препознају неки од предмета да одмах обавијесте своју националну полицију. Сав материјал је достављен Општини Херцег-Нови, МЗ Баошић, Анкетном одбору, ЦБ Херцег-Нови, Министарству културе и медија, Републичком и

Регионалном заводу за заштиту споменика културе, Матичној музејској и документационој служби Народног музеја Црне Горе, одборницима и медијима. Према процјени броја посјета на Интернету, броја подијељених CD-а и штампаних материјала, оквирна процјена је да је са истином о “Дому старог капетана” данас упознато преко 4500 људи, чиме се у потпуности дискредитује и Анкетни одбор и његов лажни извјештај, објављен на страначком сајту СДП-а. Анкетном одбору је материјал у штампаној и електронској форми достављан два пута, али је потпуно игнорисан и није ни поменут у фалсификованом извјештају. Анкетни одбор сада има немогућу мисију да убиједи одборнике да не постоји нешто што су већ видјеле хиљаде људи и да очекује да ће за такву крупну лаж неко дићи руку. Удбашке методе из 1948. године у информатичкој ери могу изазвати само подсмјех и сажалење. Замолио бих Информатичку службу општине Херцег-Нови да покуша убиједити Анкетни одбор да Интернет као глобална мрежа заиста постоји и да га ја нисам измислио.

Први пут су буџетска средства за санацију “Дома старог капетана” планирана 2006. али још нису реализована. По информацијама из Секретаријата за друштвене дјелатности тај посао и потпуну одговорност за његову реализацију ће преузети Агенција за изградњу града. ЈУ Музеј и Галерија је у сарадњи са МЗ Баошић измјестила све преостале предмете у просторије мјесне заједнице, а конзерварорска служба ради елаборат за конзервацију материјала. Можда за “Дом старог капетана” долазе бољи дани.

На потезу су Општина Херцег-Нови и Центар безбједности Херцег-Нови. Лажни извјештај Анкетног одбора и његови аутори су добар материјал за почетак једне озбиљне истраге.

Post scriptum

На крају, изражавам дубоко неслагање са ставом Секретаријата за друштвене дјелатности да смо сви ми били поборници идеологије која је тежила да се затру трагови задужбина. Поборници те идеологије су били већина чланова Анкетног одбора и зато нису утврдили стање задужбина, него су само покушали да га прикрију и обману грађане Херцег-Новог. Ангажовање бивших секретара СК на утврђивању стања задужбина је исто као да кози дате да чува купус, а онда овластите козу да утврди ко је појео купус. Поред тог привилегованог слоја који је своју оданост свакој идеологији и сваком вођи увијек знао добро да наплати, постојао је и онај други – грађански, традиционални, толерантни Нови, који није уништавао своје задужбине и који је племенити дух града Светога Стефана сачувао и онда када су њиме управљали кумровачки питомци – Нови који и данас живи и који ће преживјети и ово зло вријеме – и Анкетни одбор и њиховог Кума.